

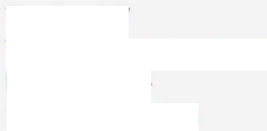

BS2019023452 / 30-12-2019

Ministerie van Defensie

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

Bestuursstaf

Directie Communicatie

Kalvermarkt 32
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Contactpersoon

J. Kuiper

M 0613471647
J.Kuiper.05@mindef.nl

Onze referentie

BS2019023452

Bijlage

2

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

23 JAN 2020

Datum

Onderwerp Beslissing op uw Wob-verzoek over het verstrekken, opvragen en ontvangen van persoonsgegevens van militairen.

Geachte ,

Op 9 oktober heeft u een drietal verzoeken ingediend als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). In uw verzoeken vraagt u om beleid en werkwijzen die Defensie hanteert ten aanzien van het verstrekken, opvragen en ontvangen van persoonsgegevens van militairen aan en/of van andere landen of internationale organisaties.

De implementatie van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is, zoals u ook in eerdere besluiten is toegelicht, neergelegd in onder andere de uitvoeringswet AVG, de regeling AVG Defensie, de Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties (RGMO) en de regeling personeelsdossiers Defensie. De ministeriële regelingen zijn openbaar.

De AVG en de ministeriele publicaties zijn nader uitgewerkt in de Standard Operating Procedure (SOP) 1100. Ik besluit hoofdstuk 5.14 en bijlage L van de SOP 1100 openbaar te maken. Deze passages bevatten de informatie waar u om heeft verzocht.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De Minister van Defensie
voor deze
De Secretaris-Generaal.

mr. G.E.A. van Craaikamp

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit bezwaar indienen bij de Minister van Defensie. Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan DienstenCentrum Juridische Dienstverlening, Commissie advisering bezwaarschriften Defensie, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, een dagtekening bevatten en van de naam en het adres van de indiener zijn voorzien. Uit het bezwaarschrift moet duidelijk blijken tegen welk besluit en op welke gronden bezwaar wordt gemaakt.

Pagina 1 van 1

	<u>ONGERUBRICEERD</u>	DIRECTIE OPERATIES
	DEEL – PERSONEEL 1100-DOPS-SOP J1 SECTIE OPERATIONELE ORGANISATIE	

GEAUTORISEERD DOOR:

VERANTWOORDELIJKHEID:

STELLER:

LAATSTE UPDATE:

12 augustus 2019

OPGAVE VAN WIJZIGINGEN

Volgnr	Wijzigingsnummer	Datum
01	CONCEPT	15 juli 2019
02	DEFINITIEF	12 augustus 2019
03	CRUCIALE WIJZIGINGEN WORDEN IN "VERSIEGESCHIEDENIS" BIJGEHOUDEN OP SHAREPOINT / PORTAAL INZET	6 december 2019

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1 ORGANISATIE DOPS-J1	4
2 MISSIE DOPS-J1	4
3 TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN DOPS-J1	5
4 DE SECTIES VAN DOPS-J1	6
5 SECTIE OPERATIONELE ORGANISATIE	6
5.1 Inzetbeleid in relatie tot arbeid en zorg	7
5.2 Inzet Gereedstelling	8
5.3 Coördinatie	11
5.4 Formatie	11
5.5 Individuele uitzending	13
5.6 Tolken	18
5.7 Internationaal geplaatste militairen	22
5.8 Militariseren	25
5.9 Burgerkleding	28
5.10 Inzetduur	29
5.11 Inzet uitwisselingspersoneel	29
5.12 Informatiebrochure	31
5.13 Genderbeleid	32
5.14 Gegevensbescherming tijdens militaire operaties	34
5.15 Informatievoorziening	40
5.16 Tijdelijke bevorderingen	42
5.17 Naamlinten	42
5.18 Beoordelingen, functioneringsgesprekken en ambtsberichten	42
5.19 Manning Conferences	46
REFERTES	47
BIJLAGEN	48
A. Informatiebundel Rechtspositie bij Uitzending	48
B. Wet militair tuchtrecht	48
C. Handleiding militair tuchtrecht	48
D. Voorlopige Voorziening Uitvoeringsregeling AMAR	48
E. Algemeen militair ambtenarenreglement AMAR	48
F. Regeling incidentele reizen voor de militair en zijn naaste betrekking	48
G. Ceremonieel & Protocol	48

H.	Wetboek van Militair Strafrecht.....	48
I.	Inkomstenbesluit militairen	48
J.	Inkomstenregeling militairen	48
K.	Defensienota 2018.....	48
L.	Gegevensverwerking tijdens operaties.....	48
M.	Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties	48
N.	Militaire Ambtenarenwet 1931	48
O.	Veteranenwet.....	48
P.	Veteranenbesluit	48
Q.	Regeling voorzieningen bij vredes- en humanitaire operaties (VVHO)	48
R.	Algemene Wet Bestuursrecht	48
S.	Wet Arbeid en Zorg.....	48
T.	Gedragscode Defensie	48
U.	Regeling vergoeding voor overwerk, onregelmatigheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid (VROB)	48
V.	Regeling uitrusting Defensie	48

5.14 Gegevensbescherming tijdens militaire operaties⁴⁷

De verwerking van persoonsgegevens bestaat onder ander uit het vastleggen, bewaren, verstrekken en vernietigen ervan. Tijdens militaire operaties is de verwerking van persoonsgegevens onderworpen aan de internationaalrechtelijke grondslag voor de militaire operatie, de mensenrechten en in voorkomend geval het oorlogsrecht.

De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming, 2018) geeft invulling aan het toepasselijke mensenrechtenkader. Deze verordening en de daarop gebaseerde RGMO⁴⁸ (Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties, 2018), waarin een aantal uitzonderingen en afwijkende bepalingen zijn opgenomen, vormen het nationaalrechtelijk kader en zijn van toepassing op militaire operaties.

Operationele gegevensverwerking

Als sprake is van gegevensverwerking ter uitvoering van het mandaat voor een operatie of ter bescherming van de troepenmacht is ook de RGMO van toepassing op de gegevensverwerking. Daarin staat een aantal uitzonderingen op het gebied van bijzondere persoonsgegevens en rechten van betrokkene. Daarnaast kent de RGMO een aantal aanvullende bepalingen over:

1. Bijzondere persoonsgegevens (biometrie en DNA);
2. Doorgifte;
3. Verdere verwerking en de bewaartermijn van persoonsgegevens.

Operatievoorbereiding

Ten behoeve van operatievoorbereiding kunnen (persoons)gegevens uit het operatiegebied gebruikt worden door personeel dat ook tijdens de operatie met het systeem zal werken. Specifiek voor VN-operaties geldt dat de gegevens eigendom van de VN zijn en dat gebruik ter voorbereiding op de operatie in Nederland alleen mogelijk is in een afgeschermd "VN-omgeving".

⁴⁷ Zie Verwerken persoonsgegevens tijdens operaties

⁴⁸ Gepubliceerd d.d. 5 mei 2018 in de Staatscourant onder nummer 2018-28293

[http://bsdops.mindef.nl/DOPS_SOPSOI/1100-DOPS-SOP-ED-Operationele organisatie.docx](http://bsdops.mindef.nl/DOPS_SOPSOI/1100-DOPS-SOP-ED-Operationele%20organisatie.docx)

maandag 12 november 2018

D-DOPS afdeling J-1

Pagina: 34

VN-Operaties

Bij nationaal geleide operaties of operaties in internationaal verband (e.g. NAVO of EU) zijn de verzamelde gegevens een nationale verantwoordelijkheid en vallen de gegevens onder het nationale juridische regime.

Bij VN-geleide operaties is de VN de eigenaar van eventuele persoonsgegevens die verzameld zijn in het kader van de operatie. De VN is primair verantwoordelijk voor het vaststellen van de voorwaarden waaronder persoonsgegevens verwerkt mogen worden.

Niet operationele gegevensverwerking

Tijdens operaties worden ook persoonsgegevens verwerkt die niet gebaseerd zijn op de internationaalrechtelijke grondslag van de operatie. Voorbeelden zijn persoonsgegevens van lokale autoriteiten die getraind worden, persoonsgegevens van lokale contractanten, persoonsgegevens van contactpersonen van internationale/non-gouvernementale organisaties, et cetera. Deze gegevens vallen **niet** onder de uitzonderingen van de Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties. Dat betekent dat de AVG van toepassing is. Dat heeft met name gevolgen voor de gerechtvaardigde grondslag (geen publieke taak), de informatieplicht aan betrokkene, de toegang tot informatie en de verwerking van bijzondere persoonsgegevens.

Bijstand

Persoonsgegevens worden verwerkt bij inzet voor bijstand. Deze gegevens worden verwerkt onder verantwoordelijkheid van het gezag waaraan de bijstand wordt verleend. Voor het gebruik van Defensiesystemen betekent dat bijvoorbeeld dat deze 'leeg in' en 'leeg uit' gaan. Dat betekent dat er geen informatie in het systeem zit wanneer het ter beschikking gesteld wordt en dat alle gegevens verwijderd zijn wanneer de terbeschikkingstelling beëindigd is. Dit, behoudens eventueel gebruik van geanonimiseerde gegevens voor opleidings- en trainingsdoeleinden (O&T), met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van het gezag.

Opleiding en training

Gebruik van operationele persoonsgegevens voor O&T-doeleinden is in strijd met de internationaalrechtelijke grondslag op grond waarvan deze gegevens verkregen zijn en met de doelbinding. Gebruik van operationele persoonsgegevens voor O&T is alleen mogelijk indien de gegevens zijn geanonimiseerd. Dat betekent dat het niet meer mogelijk moet zijn om personen te identificeren.

De verwerking van andere persoonsgegevens tijdens O&T valt onder de reguliere werking van de AVG. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op persoonsgegevens van role play en camerabeelden van wapen- of inlichtingensystemen.

Doelbinding

Persoonsgegevens mogen alleen voor een bepaald uitdrukkelijk omschreven doel verwerkt worden (doelbinding), bijvoorbeeld het verkrijgen van inlichtingen voor een specifieke operatie. De gegevens die voor een bepaald doel verkregen zijn, mogen niet voor een ander doel gebruikt worden.

Rechtmatigheid

Naast een doel moet er een gerechtvaardigde grondslag zijn om de gegevens te verwerken. Deze gronden staan limitatief opgesomd in artikel 6 van de AVG.

Voor militaire operaties relevante gerechtvaardigde grondslagen zijn:

1. Toestemming van de betrokkene;

Toestemming mag niet worden geacht vrijelijk te zijn verleend indien de betrokkene geen echte of vrije keuze heeft of zijn toestemming niet kan weigeren of intrekken zonder nadelige gevolgen. Om ervoor te zorgen dat toestemming vrijelijk wordt verleend, mag toestemming geen geldige rechtsgrond zijn voor de verwerking van persoonsgegevens in een specifiek geval wanneer er sprake is van een duidelijke wanverhouding tussen de betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke, met name wanneer de verwerkingsverantwoordelijke een overheidsinstantie is, en dit het onwaarschijnlijk maakt dat de toestemming in alle omstandigheden van die specifieke situatie vrijelijk is verleend. Van een dergelijke relatie zal tijdens militaire operaties veelal sprake zijn, zodat verwerking niet op toestemming kan berusten.

Toestemming moet aangetoond kunnen worden en moet de toestemming ook te allen tijde ingetrokken kunnen worden op een even eenvoudige manier als dat de toestemming gegeven is. Indien daar niet aan voldaan kan worden (wat tijdens militaire operaties veelal het geval zal zijn), is dat een sterke indicatie dat er geen sprake is van toestemming. Dit geldt in ieder geval als het doel waarvoor de persoonsgegevens verwerkt worden zich niet verhoudt met intrekking van de toestemming. Bij verwerking op grond van toestemming blijven de andere bepalingen, zoals doelbinding onverkort van toepassing.

2. Uitvoering van een overeenkomst;

Dit geldt alleen voor overeenkomsten waarbij betrokkene partij is. Van deze grond kan bijvoorbeeld sprake zijn bij overeenkomsten met (lokale) contractors.

3. Vitaal belang van betrokkene;

Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn in geval van medische noodzaak.

4. Noodzakelijk voor de vervulling van een publieke taak;

Deze grond vereist dat het noodzakelijk is voor de uitoefening van het (internationaalrechtelijk) mandaat om persoonsgegevens te verzamelen. Dit zal meestal de grondslag zijn voor het verwerken van persoonsgegevens tijdens militaire operaties.

Van deze grond kan bijvoorbeeld sprake zijn bij registratie van gedetineerden of bij het verzamelen van inlichtingen.

5. Behartiging van gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke (Defensie).

Deze grond kan niet gebruikt worden in het kader van de uitoefening van publieke taken en is daarom alleen in zeer uitzonderlijke gevallen toepasbaar in militaire operaties.

Proportionaliteit

Indien er een doel en een gerechtvaardigde grondslag is, moet ook nog voldaan zijn aan de proportionaliteitseis. Hiervoor moeten de volgende afwegingen gemaakt worden:

1. Is het afnemen van (die specifieke) persoonsgegevens noodzakelijk voor het gestelde doel?
2. Is het afnemen van (die specifieke) persoonsgegevens de minst belastende manier waarop het doel bereikt kan worden?
3. Staat het afnemen van (die specifieke) persoonsgegevens in verhouding tot het doel? Deze afwegingen hebben betrekking op alle soorten persoonsgegevens, waarbij de mate van inbreuk op de persoonlijke levenssfeer (zoals bij bijzondere persoonsgegevens) en belangrijke rol speelt.

Register van verwerkingsactiviteiten RGMO

Naast het doel (waarom) moet vooraf ook worden vastgelegd wat de doelgroep is (van wie), welke gegevens worden vastgelegd (wat) en hoe lang deze gegevens bewaard blijven. Conform artikel 30

van de AVG worden deze gegevens vastgelegd in het verwerkingsregister RGMO.

Bijzondere persoonsgegevens⁴⁹

Bijzondere persoonsgegevens zijn gegevens waaruit het volgende blijkt:

- Ras of etnische afkomst;
- Politieke opvattingen;
- Religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen;
- Het lidmaatschap van een vakbond
- De verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon;
- Gegevens over gezondheid;
In het geval de militair individueel of in klein detachementverband ingezet wordt, kan het zijn dat er geen eigen Nederlandse militair geneeskundige verzorging in het operatiegebied aanwezig is. In dit geval moet de militair gebruik maken van de aanwezige multinationale of Host Nation geneeskundige instellingen voor de medische verzorging.

Bij medische hulp wordt door de behandelend arts een dossier opgemaakt, waarin klachten, diagnoses en behandelingen worden geregistreerd.

Het is van belang dat bij terugkeer in Nederland deze gegevens worden opgenomen in het Nederlands medisch dossier van de militair. Dit betekent dat de militair:

- Tijdig voor aanvang van de rotatie de behandelend arts verzoekt het medisch dossier (of een kopie) te overhandigen;
- Dit dossier bij terugkomst in Nederland aan de onderdeelarts overhandigt zodat het Nederlands medisch dossier geactualiseerd kan worden. Op deze wijze wordt alle relevante medische informatie met betrekking tot de uitzending op verantwoorde wijze geborgd in het Nederlands medisch dossier.
- Gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

Deze gegevens mogen alleen verwerkt worden op grond van een limitatief aantal voorwaarden. Op deze voorwaarden is voor militaire operaties een uitzondering gemaakt in de RGMO. Als die uitzondering niet van toepassing is, kan alleen verwerking plaatsvinden indien voldaan is aan een van de voorwaarden uit de AVG. Overigens blijft de proportionaliteitstoets onverminderd van kracht, waarbij het bijzondere karakter van deze persoonsgegevens een belangrijke rol speelt.

Informatieplicht

Als er persoonsgegevens van iemand worden verzameld, dient deze persoon daarover te worden geïnformeerd. De inhoud van de te verstrekken informatie is voorgeschreven in de AVG. Voor operationele gegevensverwerking is voor deze informatieplicht een uitzonderingsbepaling opgenomen in de RGMO⁵⁰.

Bewaartermijn

Persoonsgegevens mogen niet langer bewaard worden dan noodzakelijk is voor het doel waarvoor ze verzameld en verwerkt worden. Dat betekent dat de gegevens vernietigd moeten worden wanneer ze niet meer noodzakelijk zijn voor de betreffende militaire operatie. Gelet op de werkgeversverantwoordelijkheid die Defensie neemt is het van groot belang om in het kader van nazorg een bewaartermijn aan te houden van 75 jaar na beëindiging van de missie.

⁴⁹ Heeft betrekking op artikel 9 AVG en 10 AVG welke worden uitgesloten door de RGMO

⁵⁰ Onder punt 39 AVG

[http://bsdops.mindef.nl/DOPS_SOP50I/1100-DOPS-SOP-ED-Operationele organisatie.docx](http://bsdops.mindef.nl/DOPS_SOP50I/1100-DOPS-SOP-ED-Operationele%20organisatie.docx)

maandag 12 november 2018

D-DOPS afdeling J-1

Pagina: 37

Dit zal vaak het geval zijn na administratieve afsluiting van (de Nederlandse deelname aan) de operatie. In de Operatie Aanwijzing (OA) voor de betreffende operatie kunnen bepalingen opgenomen worden over de bewaartermijn.

De nazorg van uitgezonden defensiepersoneel behelst een groot aantal aspecten. Het is derhalve van belang dat zoveel mogelijk gegevens met betrekking tot de nazorg van het personeel worden geregistreerd. In de onderstaande tabel is aangegeven welke persoonsgegevens moeten worden geregistreerd respectievelijk bijgehouden. Totdat alle gegevens vermeld in deze tabel zijn opgenomen in PeopleSoft is het coördinerend OPCO ervoor verantwoordelijk dat de persoonsgegevens met betrekking tot de uitzending aan het einde van de uitzending worden overgedragen aan het defensieonderdeel waartoe betrokken militair behoort.

Geboortenaam:	
Rang:	
Registratienummer:	
Werknemers ID (Peoplesoft)	
Onderdeel:	
Categorie:	(BBT, BOT, reservist)
Operatie:	(naam van de operatie)
Uitgezonden periode:	van ...t/m... (dag-maand-jaar)
datum in het operatiegebied	(dag-maand-jaar)
datum uit het operatiegebied	(dag-maand-jaar)
Defensieonderdeel	KM - KL - KLU - KMAR
Land van uitzending	
Individueel uitgezonden	J/N
Functie	(inclusief afdeling en arbeidsplaats)
Plaats(en)	(indien langer dan 6 weken)
Verlof	J/N (vermelding m.b.t. recuperatieverlof)
Voortijdige terugkeer	J/N
Terugkeergesprek	J/N
Risico communicatie ondergaan	J/N (b.v. asbestproblematiek)
Debriefing MIVD	(indien nodig)
(Psychologische) eindbriefing	J/N
Medaille aangevraagd	J/N (indien nee, reden cq. referentie redenen aangeven)
Nazorg-vragenlijst ingevuld	J/N (na 6 maanden)
Opgenomen in individueel volgsysteem	
Bijzonderheden	

Tabel 2. Te registreren gegevens ten behoeve van nazorg

Een back-up van persoonsgegevens kan gemaakt en bewaard worden zolang dat nodig is voor de ondersteuning van de lopende operatie. Als de bewaartermijn voor de persoonsgegevens verlopen is, zullen ook eventuele back-ups vernietigd moeten worden. Persoonsgegevens maken geen onderdeel uit van het missiearchief en mogen niet als zodanig gearchiveerd worden⁵¹, tenzij de persoonsgegevens onderdeel uitmaken van bescheiden zoals vastgelegd in de Generieke Selectielijst Defensie (GSD). Hierbij valt te denken aan: operationeel dagboek; logboek; rapportages en orders.

Uiterlijk bij de beëindiging van iedere rotatie worden persoonsgegevens die niet langer noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor ze verzameld en geen onderdeel uitmaken van het missiearchief vernietigd.

⁵¹ Zie CDS A-158

Logische scheiding

Informatie dient logisch gescheiden te worden verwerkt in 6 categorieën:

1. Zonder persoonsgegevens en niet archiefwaardig;
2. Zonder persoonsgegevens en volgens de GSD archiefwaardig;
3. Met persoonsgegevens volgens AVG Defensie en niet archiefwaardig;
4. Met persoonsgegevens volgens AVG Defensie en GSD archiefwaardig;
5. Met persoonsgegevens volgens RGMO en niet archiefwaardig;
6. Met persoonsgegevens volgens RGMO en GSD archiefwaardig.

De wijze van logisch scheiden wordt in de planningsfase van militaire operaties vastgesteld. Doel van de logische scheiding moet zijn: eenvoudige verwerking van informatie, herkenbaarheid van informatie met persoonsgegevens en herkenbaarheid van informatie die gearchiveerd of juist vernietigd moet worden na beëindiging van de operatie. Indien mogelijk wordt voorzien in een technische oplossing (scheiding van systemen of netwerken, of gebruikmaking van metadata in een document managementsysteem) die controle en genoemde verwerkingen ondersteunt.

Verstrekking

Het verstrekken van persoonsgegevens mag alleen indien voldaan is aan de voorwaarden in de AVG. Voor operationele gegevensverwerking is er een apart verstrekkingregime opgenomen in de RGMO.

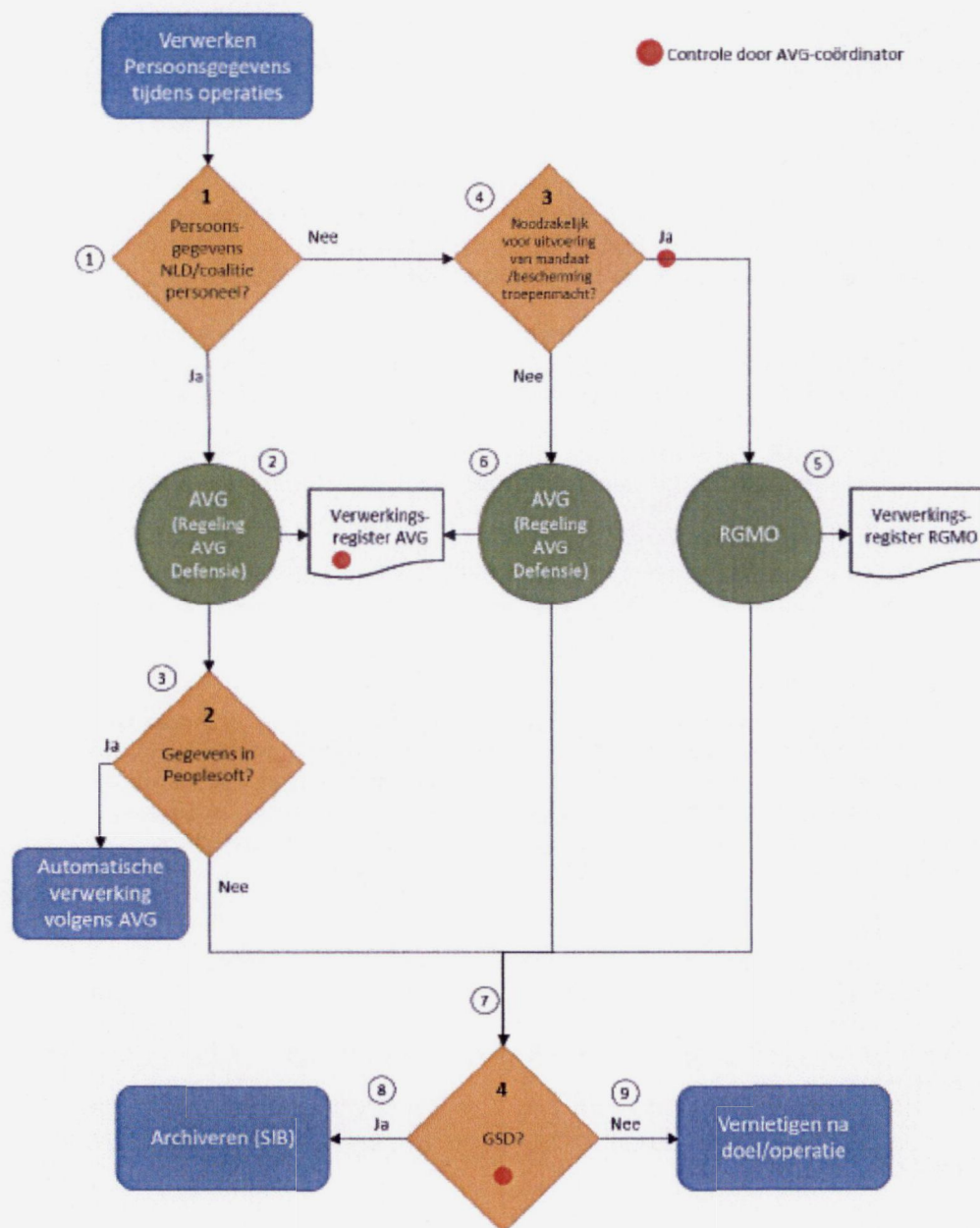
AVG-Coördinator DOPS

Er is binnen de Directie Operaties, als onderdeel van de Defensiestaf, een AVG-coördinator. Deze functionaris is belast met de coördinatie van de uitvoering van de AVG, de uitvoeringswet AVG en de RGMO en de feitelijke handelingen die daarvoor nodig zijn, ten aanzien van verwerkingen die onder de reikwijdte van de RGMO vallen. De AVG-coördinator DOPS rapporteert en legt verantwoording af aan de AVG beheerder van de Bestuursstaf/Directeur Operaties. Iedere aparte afdeling zal overgaan tot de benoeming van een "AVG-medewerker".

Controle en toezicht

De DOPS zal op verschillende manieren controle en toezicht houden op naleving van deze richtlijnen in de operatie. Dat kan zijn door tussentijdse rapportages vanuit het missiegebied, tijdens stafbezoeken van de DOPS in het missiegebied en controle van gegevens die worden overgedragen aan het SIB. Hierbij wordt de DOPS ondersteund worden door DJZ en de functionaris gegevensbescherming.

Procesbeschrijving

Figuur 4. Procesbeschrijving verwerken persoonsgegevens tijdens operaties

	INTERN GEBRUIK DEFENSIE	DIRECTIE OPERATIES
	DEEL - ALGEMEEN 0903-DOPS-SOP ED-Verwerken persoonsgegevens tijdens operaties	

GEAUTORISEERD DOOR:	DIRECTEUR OPERATIES
VERANTWOORDELIJKHEID:	AVG COORDINATOR DOPS
STELLER:	
LAATSTE UPDATE:	01-05-2018

REFERTE(S):

- A. Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
 B. Regeling AVG Defensie (stcrt-2018-28291)
 C. Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties (RGMO) (stcrt-2018-28293)

<u>INHOUD</u>	
<u>Titel</u>	<u>Pagina</u>
1. GEGEVENSVERWERKING	- 2 -
2. DOELBINDING	- 3 -
3. RECHTMATIGHEID	- 3 -
4. PROPORTIONALITEIT	- 4 -
5. REGISTER VAN VERWERKINGSACTIVITEITEN RGMO	- 4 -
6. BIJZONDERE PERSOONSGEGEVENS	- 4 -
7. INFORMATIEPLICHT	- 5 -
8. BEWAARTERMIJN	- 5 -
9. LOGISCHE SCHEIDING	- 5 -
10. VERSTREKKING	- 5 -
11. AVG-COÖRDINATOR DOPS	- 5 -
12. CONTROLE EN TOEZICHT	- 6 -
13. PROCESBESCHRIJVING	- 6 -
BIJLAGE A: Proces verwerken persoonsgegevens tijdens operaties	- 8 -
BIJLAGE B. Verwerkingsregister RGMO	- 9 -

OPGAVE VAN WIJZIGINGEN

Volgnr	Wijzigingsnummer	Datum
01	0.1 CONCEPT	23 april 2017
02	1.0 DEFINITIEF	1 mei 2018

1. GEGEVENSVERWERKING

De verwerking¹ van persoonsgegevens² tijdens militaire operaties is onderworpen aan de internationaalrechtelijke grondslag voor de militaire operatie, de mensenrechten en in voorkomend geval het oorlogsrecht.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geeft invulling aan het toepasselijke mensenrechtenskader. Deze verordening en de daarop gebaseerde Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties (RGMO), waarin een aantal uitzonderingen en afwijkende bepalingen zijn opgenomen, vormen het nationaalrechtelijk kader en zijn van toepassing op militaire operaties.

1.1. Operationele gegevensverwerking

Als sprake is van gegevensverwerking ter uitvoering van het mandaat voor een operatie of ter bescherming van de troepenmacht is ook de Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties (RGMO) van toepassing op de gegevensverwerking. Daarin staan een aantal uitzonderingen op het gebied van bijzondere persoonsgegevens en rechten van betrokkene. Daarnaast kent de RGMO een aantal aanvullende bepalingen over: bijzondere persoonsgegevens (biometrie en DNA); doorgifte; verdere verwerking en de bewaartermijn van persoonsgegevens.

1.2. Operatievoorbereiding

Ten behoeve van operatievoorbereiding kunnen (persoons)gegevens uit het operatiegebied gebruikt worden door personeel dat ook tijdens de operatie met het systeem zal werken. Specifiek voor VN-operaties geldt dat de gegevens eigendom van de VN zijn en dat gebruik ter voorbereiding op de operatie in Nederland alleen mogelijk is in een afgeschermd (stand alone) "VN-omgeving".

1.3. VN-Operaties

Bij nationaal geleide operaties of operaties in internationaal verband (e.g. NAVO of EU) zijn de verzamelde gegevens een nationale verantwoordelijkheid en vallen de gegevens onder het nationale juridische regime.

Bij VN-geleide operaties is de VN de eigenaar van eventuele persoonsgegevens die verzameld zijn in het kader van de operatie. De VN is primair verantwoordelijk voor het vaststellen van de voorwaarden waaronder persoonsgegevens verwerkt mogen worden.

1.4. Niet operationele gegevensverwerking

Tijdens operaties worden ook persoonsgegevens verwerkt die niet gebaseerd zijn op de internationaalrechtelijke grondslag van de operatie. Voorbeelden zijn persoonsgegevens van lokale autoriteiten die getraind worden, persoonsgegevens van lokale contractanten, of persoonsgegevens van contactpersonen van internationale/non-gouvernementele organisaties, etc. Deze gegevens vallen niet onder de uitzonderingen van de Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties. Dat betekent dat de Algemene Verordening Gegevensbescherming van toepassing is. Dat heeft met name gevolgen voor de gerechtvaardigde grondslag (geen publieke taak), de informatieplicht aan betrokkene, de toegang tot informatie en de verwerking van bijzondere persoonsgegevens.

1.5. Bijstand

Persoonsgegevens die verwerkt worden bij inzet voor bijstand worden verwerkt onder verantwoordelijkheid van het gezag waaraan de bijstand wordt verleend. Voor het gebruik van

¹ o.a. vastleggen, bewaren, gebruiken, verstrekken, vernietigen

² alle informatie over een geïdentificeerde of direct of indirect identificeerbare natuurlijke persoon

Defensiesystemen betekent dat bijvoorbeeld dat deze 'leeg in' en 'leeg uit' gaan. Dat betekent dat er geen informatie in het systeem zit wanneer het ter beschikking gesteld wordt en dat alle gegevens verwijderd zijn wanneer de terbeschikkingstelling beëindigd is. Behoudens eventueel gebruik van geanonimiseerde gegevens voor opleidings- en trainingsdoeleinden (O&T), met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van het gezag.

1.6. Opleiding en training

Gebruik van operationele persoonsgegevens voor O&T-doeleinden is in strijd met de internationaalrechtelijke grondslag op grond waarvan deze gegevens verkregen zijn en met de doelbinding. Gebruik van operationele persoonsgegevens voor O&T is alleen mogelijk indien de gegevens zijn geanonimiseerd. Dat betekent dat het niet meer mogelijk moet zijn om personen te identificeren.

De verwerking van andere persoonsgegevens tijdens O&T valt onder de reguliere werking van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op persoonsgegevens van *role play* en camerabeelden van wapen- of inlichtingensystemen.

2. DOELBINDING

Persoonsgegevens mogen alleen voor een bepaald uitdrukkelijk omschreven doel verwerkt worden (doelbinding), bijvoorbeeld het verkrijgen van inlichtingen voor een specifieke operatie. De gegevens die voor een bepaald doel verkregen zijn, mogen niet voor een ander doel gebruikt worden.

3. RECHTMATIGHEID

Naast een doel moet er een gerechtvaardigde grondslag zijn om de gegevens te verwerken. Deze gronden staan limitatief opgesomd in artikel 6 van de AVG.

Voor militaire operaties relevante gerechtvaardigde grondslagen zijn:

3.1. Toestemming van de betrokkene

Toestemming mag niet worden geacht vrijelijk te zijn verleend indien de betrokkene geen echte of vrije keuze heeft of zijn toestemming niet kan weigeren of intrekken zonder nadelige gevolgen. Om ervoor te zorgen dat toestemming vrijelijk wordt verleend, mag toestemming geen geldige rechtsgrond zijn voor de verwerking van persoonsgegevens in een specifiek geval wanneer er sprake is van een duidelijke wanverhouding tussen de betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke, met name wanneer de verwerkingsverantwoordelijke een overheidsinstantie is, en dit het onwaarschijnlijk maakt dat de toestemming in alle omstandigheden van die specifieke situatie vrijelijk is verleend. Van een dergelijke relatie zal tijdens militaire operaties veelal sprake zijn, zodat verwerking niet op toestemming kan berusten.

Toestemming moet aangetoond kunnen worden en moet de toestemming ook te allen tijde ingetrokken kunnen worden op een even eenvoudige manier als dat de toestemming gegeven is. Indien daar niet aan voldaan kan worden (wat tijdens militaire operaties veelal het geval zal zijn), is dat een sterke indicatie dat er geen sprake is van toestemming. Dit geldt in ieder geval als het doel waarvoor de persoonsgegevens verwerkt worden zich niet verhoudt met intrekking van de toestemming. Bij verwerking op grond van toestemming blijven de andere bepalingen, zoals doelbinding onverkort van toepassing.

3.2. Uitvoering van een overeenkomst

Dit geldt alleen voor overeenkomsten waarbij betrokkene partij is. Van deze grond kan bijvoorbeeld sprake zijn bij overeenkomsten met (lokale) *contractors*.

3.3. Vitaal belang van betrokkene

Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn in geval van medische noodzaak.

3.4. Noodzakelijk voor de vervulling van een publieke taak

Deze grond is vereist dat het noodzakelijk is voor de uitoefening van het (internationaalrechtelijke) mandaat om persoonsgegevens te verzamelen. Dit zal meestal de grondslag zijn voor het verwerken van persoonsgegevens tijdens militaire operaties.

Van deze grond kan bijvoorbeeld sprake zijn bij registratie van *detainees* of bij het verzamelen van inlichtingen.

3.5. Behartiging van gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke (Defensie).

Deze grond kan niet gebruikt worden in het kader van de uitoefening van publieke taken en is daarom alleen in zeer uitzonderlijke gevallen toepasbaar in militaire operaties.

4. PROPORTIONALITEIT

Indien er een doel en een gerechtvaardigde grondslag is, moet ook nog voldaan zijn aan de proportionaliteitseis. Hiervoor moeten de volgende afwegingen gemaakt worden:

- Is het afnemen van (die specifieke) persoonsgegevens noodzakelijk voor het gestelde doel?
- Is het afnemen van (die specifieke) persoonsgegevens de minst belastende manier waarop het doel bereikt kan worden? Kies de minst belastende vorm waarmee het doeleinde bereikt kan worden.
- Staat het afnemen van (die specifieke) persoonsgegevens in verhouding tot het doel?
- Wordt voldaan aan de vereisten van dataminimalisatie?

Deze afwegingen hebben betrekking op alle soorten persoonsgegevens, waarbij de mate van inbreuk op de persoonlijke levenssfeer (zoals bij bijzondere persoonsgegevens) en belangrijke rol speelt.

5. REGISTER VAN VERWERKINGSACTIVITEITEN RGMO

Naast het doel (waarom) moet vooraf ook worden vastgelegd wat de doelgroep is (van wie), welke gegevens worden vastgelegd (wat) en hoe lang deze gegevens bewaard blijven. Conform artikel 30 van de AVG worden deze gegevens vastgelegd in het verwerkingsregister RGMO (zie bijlage B).

6. BIJZONDERE PERSOONSGEGEVENS

Bijzondere persoonsgegevens zijn gegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

Deze gegevens mogen alleen verwerkt worden op grond van een limitatief aantal voorwaarden. Op deze voorwaarden is voor militaire operaties een uitzondering gemaakt in de RGMO. Als die uitzondering niet van toepassing is, kan alleen verwerking plaatsvinden indien voldaan is aan een van de voorwaarden uit de AVG. Overigens blijft de proportionaliteitstoets onverminderd van kracht, waarbij het bijzondere karakter van deze persoonsgegevens een belangrijke rol speelt.

7. INFORMATIEPLICHT

Als er persoonsgegevens van iemand verzameld worden, moet deze persoon daarover geïnformeerd worden. De inhoud van de te verstrekken informatie is voorgeschreven in de AVG. Voor operationele gegevensverwerking is voor deze informatieplicht een uitzonderingsbepaling opgenomen in de RGMO.

8. BEWAARtermijn

Persoonsgegevens mogen niet langer bewaard worden dan noodzakelijk is voor het doel waarvoor ze verzameld en verwerkt worden. Dat betekent dat de gegevens vernietigd moeten worden wanneer ze niet meer noodzakelijk zijn voor de betreffende militaire operatie. Dit zal vaak het geval zijn na beëindiging van (de Nederlandse deelname aan) de operatie. In de Operatie Aanwijzing (OA) voor de betreffende operatie kunnen bepalingen opgenomen worden over de bewaartermijn. Dit geldt bijvoorbeeld niet voor bescheiden waarvoor een wettelijke bewaartermijn is vastgesteld.

Een back-up van persoonsgegevens kan gemaakt en bewaard worden zolang dat nodig is voor de ondersteuning van de lopende operatie. Als de bewaartermijn voor de persoonsgegevens verlopen is, zullen ook eventuele back-ups vernietigd moeten worden. Persoonsgegevens maken geen onderdeel uit van het missiearchief en mogen niet als zodanig gearriveerd worden (zie ook CDS A-158), tenzij de persoonsgegevens onderdeel uitmaken van bescheiden zoals vastgelegd in de Generieke Selectielijst Defensie (GSD). Hierbij valt te denken aan: operationeel dagboek; logboek; rapportages en orders.

Uiterlijk bij de beëindiging van iedere rotatie worden persoonsgegevens die niet langer noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor ze verzameld en geen onderdeel uitmaken van het missiearchief vernietigd.

9. LOGISCHE SCHEIDING

Informatie dient logisch gescheiden te worden verwerkt in 6 categorieën:

1. Zonder persoonsgegevens en niet archiefwaardig;
2. Zonder persoonsgegevens en volgens de GSD archiefwaardig;
3. Met persoonsgegevens volgens AVG Defensie en niet archiefwaardig;
4. Met persoonsgegevens volgens AVG Defensie en GSD archiefwaardig;
5. Met persoonsgegevens volgens RGMO en niet archiefwaardig;
6. Met persoonsgegevens volgens RGMO en GSD archiefwaardig.

De wijze van logisch scheiden wordt in de planningsfase van militaire operaties vastgesteld. Doel van de logische scheiding moet zijn: eenvoudige verwerking van informatie, herkenbaarheid van informatie met persoonsgegevens en herkenbaarheid van informatie die gearriveerd of juist vernietigd moet worden na beëindiging van de operatie. Indien mogelijk wordt voorzien in een technische oplossing (scheiding van systemen of netwerken, of gebruikmaking van metadata in een document managementsysteem) die controle en genoemde verwerkingen ondersteunt.

10. VERSTREKKING

Verstrekken van persoonsgegevens mag alleen indien voldaan is aan de voorwaarden in de AVG. Voor operationele gegevensverwerking is er een apart verstrekkingregime opgenomen in de RGMO.

11. AVG-COÖRDINATOR DOPS

Er is binnen de Directie Operaties, als onderdeel van de Defensiestaf, een AVG-coördinator. Deze functionaris is belast met de coördinatie van de uitvoering van de AVG, de uitvoeringswet AVG en de

RGMO en de feitelijke handelingen die daarvoor nodig zijn, ten aanzien van verwerkingen die onder de reikwijdte van de RGMO vallen. De AVG-coördinator DOPS rapporteert en legt verantwoording af aan de Directeur Operaties.

12. CONTROLE EN TOEZICHT

De DOPS kan en zal op verschillende manieren controle en toezicht houden op naleving van deze richtlijnen in de operatie. Dat kan zijn door tussentijdse rapportages vanuit het missiegebied, tijdens stafbezoeken van DOPS in het missiegebied en controle van gegevens die worden overgedragen aan het SIB. Hierbij kan de DOPS ondersteund worden door DJZ en de functionaris gegevensbescherming.

13. PROCESBESCHRIJVING

Tijdens militaire operaties is de commandant van een eenheid eindverantwoordelijk voor de naleving van de AVG, de RGMO en hetgeen gesteld is in deze SOP/Aanwijzing. Afhankelijk van de grootte en samenstelling van een eenheid, kan door DOPS aan een functionaris de rol “missie-AVG-coördinator” worden gegeven. Deze missie-AVG-coördinator treedt namens de AVG-coördinator DOPS op in het missiegebied en draagt zorg voor naleving van de AVG, RGMO en de in dit document opgedragen richtlijnen.

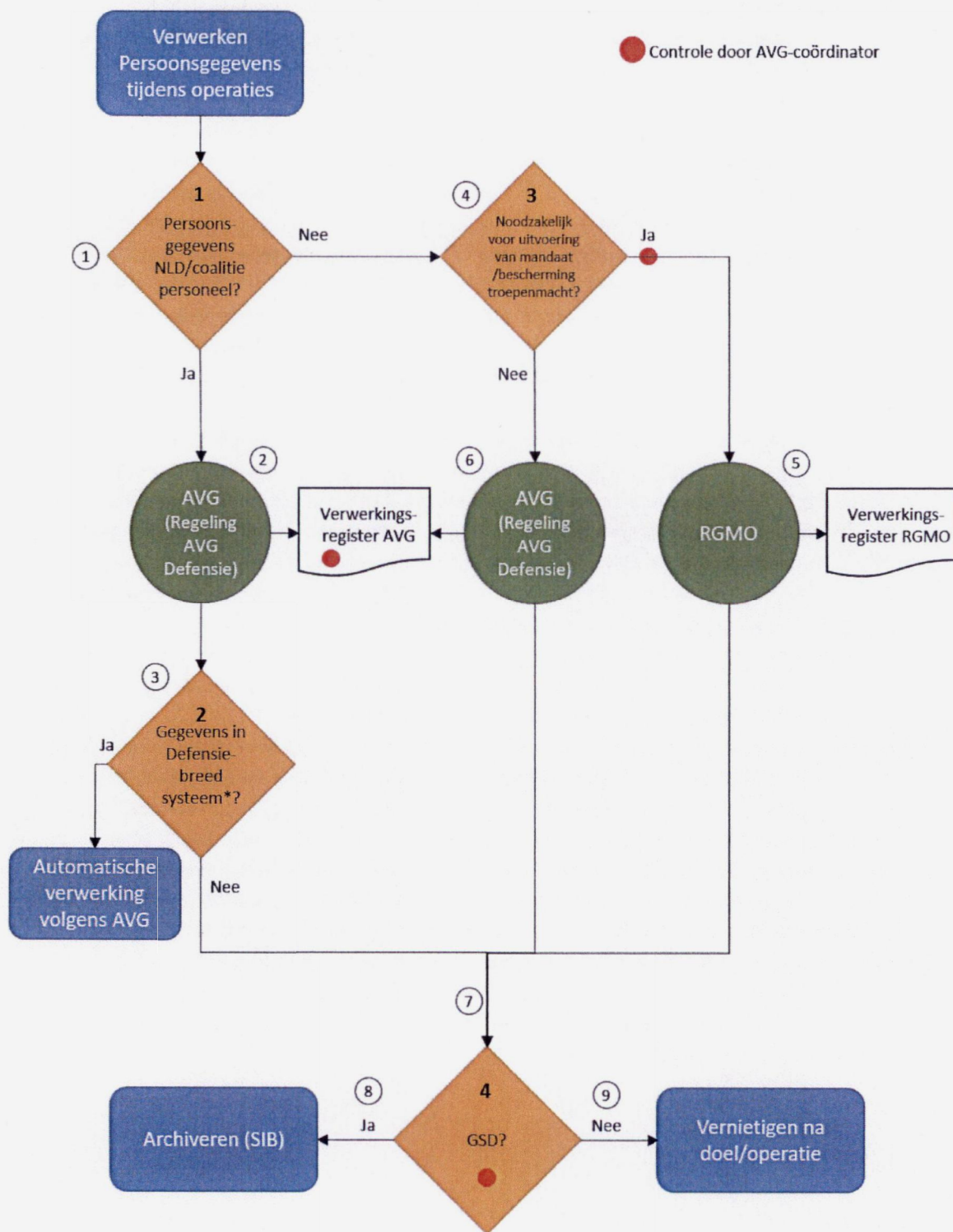
Iedere nieuwe verwerking van persoonsgegevens tijdens militaire operaties doorloopt onderstaande proces. De genummerde stappen in dit proces corresponderen met het processchema zoals te vinden in de bijlage A. Degene die persoonsgegevens verwerkt is zelf verantwoordelijk voor het volledig doorlopen van dit proces, maar kan in voorkomend geval geadviseerd en/of ondersteund worden door genoemde functionarissen.

- (1) **Vraag 1:** behoren de persoonsgegevens die worden verwerkt toe aan eigen (Nederlands) en/of coalitiepersoneel? Voor beantwoording van deze vraag kan in voorkomend geval advies worden gevraagd aan de missie 1-functionaris (personeelsfunctionaris) of de Afdeling J1 van DOPS.
Indien het antwoord op vraag 1 ‘Nee’ is, volgt stap 4:
Indien het antwoord op vraag 1 ‘Ja’ is, is onverminderd de AVG (Regeling AVG Defensie) van kracht en volgt stap 2
- (2) Indien de AVG (Regeling AVG Defensie) van kracht is, controleert de missie-AVG-coördinator of de verwerking reeds onderdeel uitmaakt van het Verwerkingsregister AVG Defensie. Zo nee, dan zal door tussenkomst van de AVG-coördinator DOPS deze verwerking gemeld worden bij de AVG-coördinator van de Bestuursstaf. De AVG-coördinator van de Bestuursstaf draagt zorg voor opname van de verwerking in het Verwerkingsregister AVG Defensie. Nadat de verwerking is opgenomen in het Verwerkingsregister AVG Defensie, volgt stap 3.
- (3) **Vraag 2:** Zijn de persoonsgegevens te verwerken of reeds verwerkt in een systeem van Defensie (Peoplesoft, NSK, SAP, etc)?
Indien het antwoord op vraag 2 ‘Ja’ is, volgt automatische verwerking volgens de Regeling AVG Defensie en hoeven er geen aanvullende maatregelen te worden genomen.
Indien het antwoord op vraag 2 ‘Nee’ is, volgt stap 7
- (4) **Vraag 3:** is de verwerking noodzakelijk voor de uitvoering van het mandaat en/of ter bescherming van de troepenmacht? Voor beantwoording van deze vraag kan (met kennisneming door de commandant) advies worden gevraagd aan de missie-Legal Advisor (LEGAD) of de LEGAD werkzaam voor DOPS (DJZ).

- (5) Indien het antwoord op vraag 3 'Ja' is, controleert de missie-AVG-coördinator of de verwerking reeds onderdeel uitmaakt van het Verwerkingsregister RGMO. Zo nee, volgt een verplichte controle door de AVG-coördinator DOPS waarbij toetsing plaatsvindt of:
- a. op basis van de juiste argumenten (inclusief juridische grondslag) de conclusie is getrokken dat sprake is van toepassing van de RGMO; en of
 - b. de commandant in kennis is gesteld van deze conclusie.
- Indien aan alle voorwaarden is voldaan dan zal door zorg van de AVG-coördinator DOPS deze verwerking opgenomen worden in het Verwerkingsregister RGMO en volgt stap 7.
- (6) Indien het antwoord op vraag 3 'Nee' is, is onverminderd de AVG (Regeling AVG Defensie) van kracht. Indien de AVG (Regeling AVG Defensie) van kracht is, controleert de missie-AVG-coördinator of de verwerking reeds onderdeel uitmaakt van het Verwerkingsregister AVG Defensie. Zo nee, dan zal door tussenkomst van de AVG-coördinator DOPS deze verwerking gemeld worden bij de AVG-coördinator van de Bestuursstaf. De AVG-coördinator van de Bestuursstaf draagt zorg voor opneming van de verwerking in het Verwerkingsregister AVG Defensie. Nadat de verwerking is opgenomen in het Verwerkingsregister AVG Defensie, volgt stap 7.
- (7) **Vraag 4:** Maken de te verwerken persoonsgegevens onderdeel uit van informatie die volgens de Generieke Selectielijst Defensie (GSD) moeten worden opgenomen in het operationele of missie-archief? Voor beantwoording van deze vraag kan in voorkomend geval advies worden gevraagd aan de missie informatiemanager of de Sr adviseur informatiemanagement van DOPS. De beantwoording van deze vraag wordt gecontroleerd door de missie-AVG-coördinator en stelt de AVG-coördinator van DOPS op de hoogte van het antwoord. De AVG-coördinator DOPS beoordeelt in samenspraak met DJZ de juistheid van de beoordeling of persoonsgegevens onderdeel uitmaken van het operationele of missie-archief en of persoonsgegevens die niet deel uitmaken van het operationele of missie-archief op andere gronden bewaard moeten worden of vernietigd moeten worden.
- (8) Indien het antwoord op vraag 4 'Ja' is, worden de gegevens aangemerkt³ voor archivering in het missie-archief. Alle te archiveren gegevens worden per rotatie en aan het einde van de missie op een beveiligd medium en na controle door DOPS overgedragen aan Semi-statisch Informatiebeheer (SIB). De gegevens die worden overgedragen worden d.v.z. DOPS gecontroleerd onder regie van de AVG-coördinator DOPS. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen gegevens die zijn verwerkt onder het regime van de RGMO (bijvoorbeeld inlichtingen) en gegevens die zijn verwerkt onder de reguliere Regeling AVG Defensie.
- (9) Indien het antwoord op vraag 4 'Nee' is, worden de gegevens niet langer bewaard dan het doel waarvoor ze verwerkt worden. Dat betekent dat de gegevens op een vastgesteld moment (na doel, na einde rotatie of na einde operatie) vernietigd worden en uitgesloten worden van het missie-archief.

³ Informatie dient logisch gescheiden te worden in 6 categorieën: 1. Zonder persoonsgegevens niet archiefwaardig; 2. Zonder persoonsgegevens volgens GSD archiefwaardig; 3. Met persoonsgegevens volgens AVG Defensie niet archiefwaardig; 4. Met persoonsgegevens volgens AVG Defensie en GSD archiefwaardig; 5. Met persoonsgegevens volgens RGMO en niet archiefwaardig; 6. Met persoonsgegevens volgens RGMO en GSD archiefwaardig

BIJLAGE A: Proces verwerken persoonsgegevens tijdens operaties

*Defensiesystemen zoals: Peoplesoft, NSK, Planon, ADACTA, ALLIS, SAP, MDM, XPOST, etc

BIJLAGE B. Verwerkingsregister RGMO

Dit register is Departementaal Vertrouwelijk en op te vragen bij de AVG-coördinator DOPS:

E:

T: